

Autoceļi un finansējums

Aivars Okmanis

Tehnisko problēmu komitejas
priekšsēdētājs

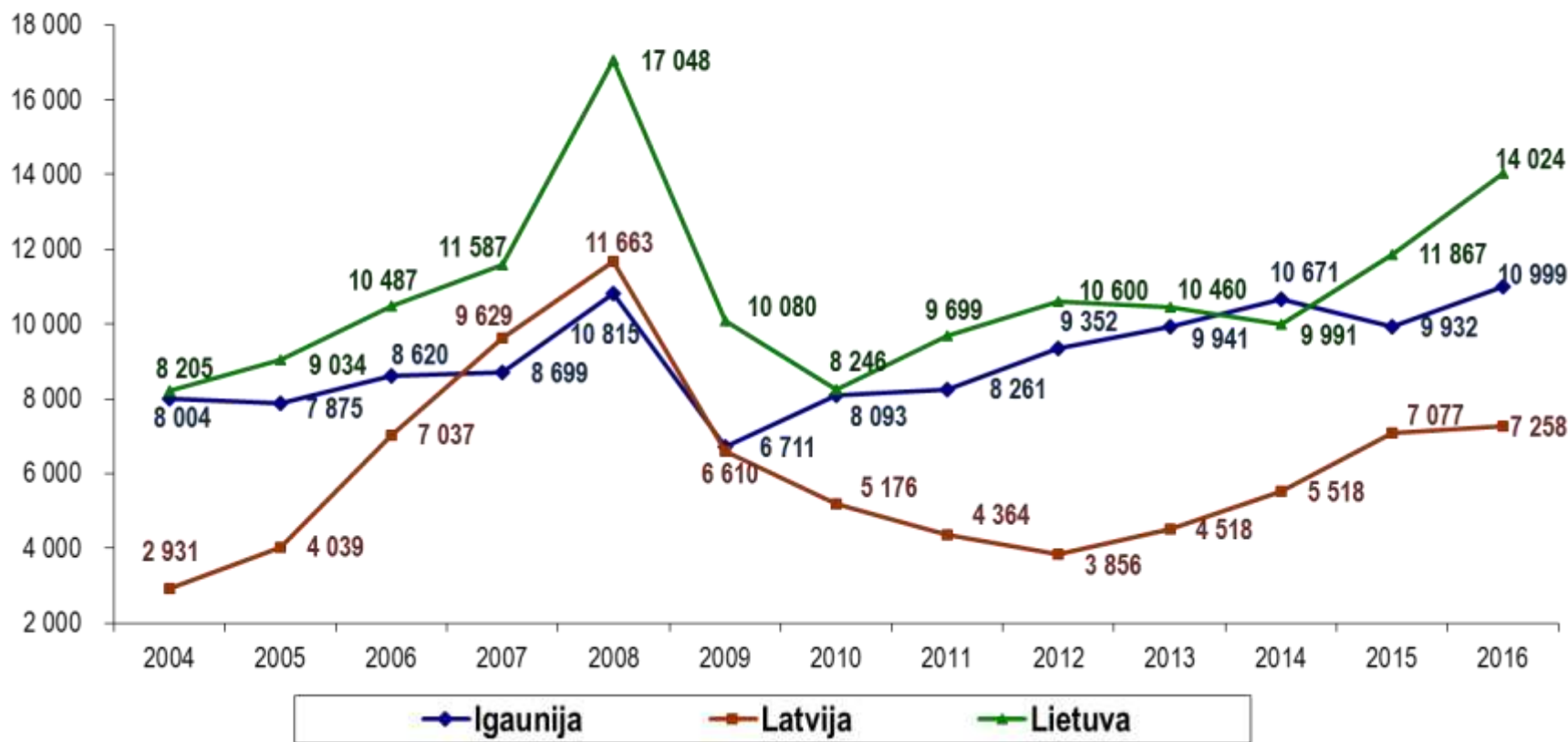

Valsts kontroles «Ieteikumi»

- Valsts kontrole secina, ka 30% no finansējuma, ko Lietuvas pašvaldības saņem atbilstoši algoritmam, izlieto ceļu un ielu kapitālajiem ieguldījumiem, ziņojumā nenorādot, ka Lietuvas autoceļiem finansējums ir vairāk nekā 2 reizes lielāks nekā Latvijā (attiecīgi 14.04 tūkstoši EUR un 7.2 tūkstoši EUR uz 1 km).
- Secināts, ka mērķdotācija 2014. gadā 92,82% apmērā ir izlietota un 2015. un 2016. gadā 97% apmērā ir plānots izlietot tikai ceļu un ielu uzturēšanai, kas ilgtermiņā nenodrošina to ilgtspējas saglabāšanu.
- Netiek izvērtēts, ka bez transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa maksājumi no akcīzes nodokļa naftas produktiem kopš 2009. gada nepārsniedz 26 %.
- Nav pamanīts, ka, piemēram 2016. gadā, atņemot autoceļiem vismaz 356 miljonus EUR, tautsaimniecība cieš zaudējums 882 miljoni EUR.

Valsts autoceļu 1 km finansējums no valsts budžeta Baltijas valstīs – Satiksmes ministrijas dati dati (EUR/km)

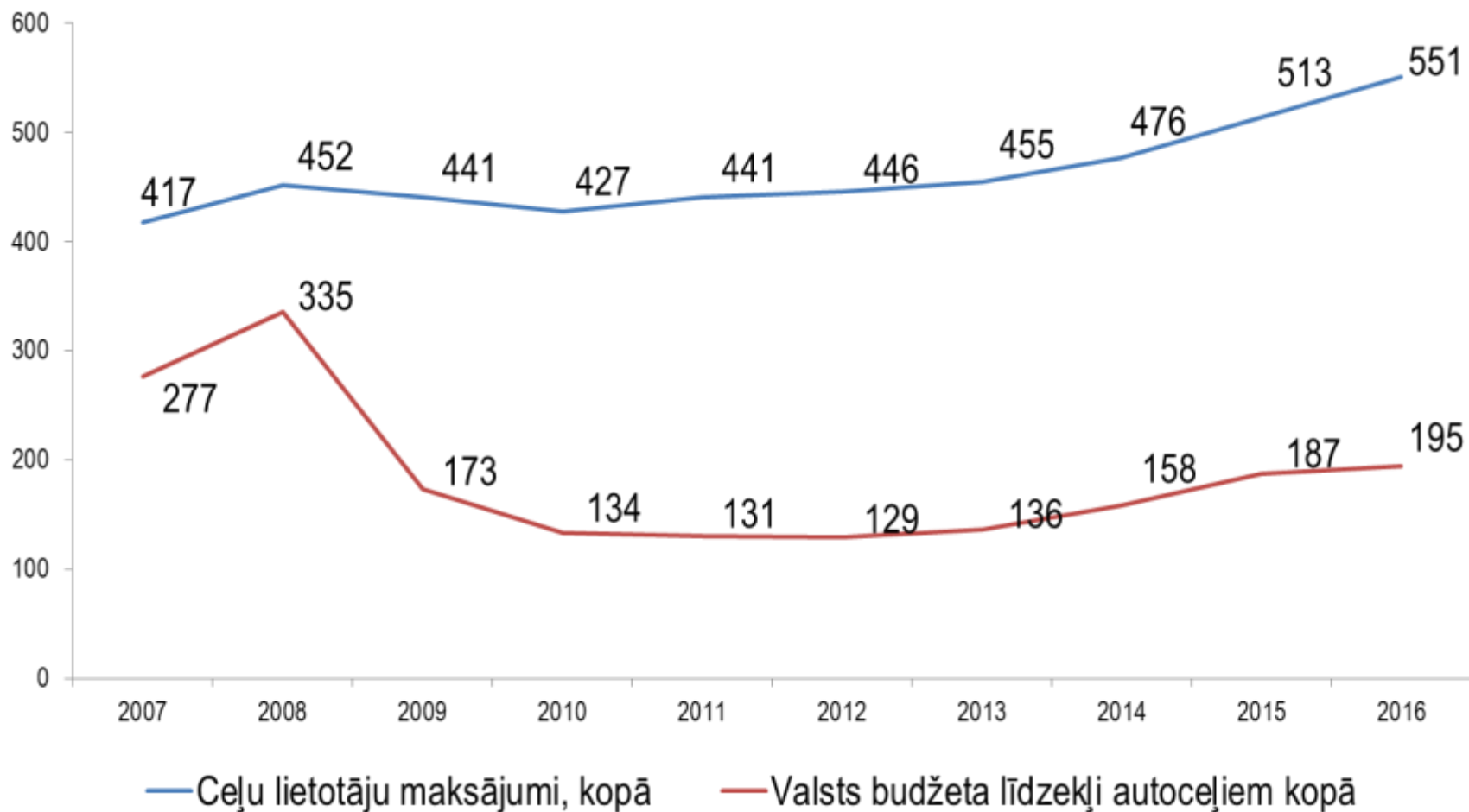

Sagaidāmais rezultāts – pildot valsts kontroles revīzijas prasības

Ceļu lietotāju maksājumi un finansējums autoceļiem – Satiksmes ministrijas dati

Ko saņem autoceļi

Nodokļu veidi	2015. fakts	2016. plāns	2017. projekts	2018. projekts
Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis (milj. eiro)	78	85	85	85
Autoceļu lietošanas nodeva (milj. euro)	18	25	25	25
AN naftas produktiem (milj. euro)	417	440	442	442
Kopā (milj. euro)	513	551	552	552
Kopā VACF programma 23.00.00 (milj. euro)	187.5	194.6	199.1	199.1
Ceļiem piešķirtais finansējums (% no samaksātā)	37	35	36	36

Valsts budžeta finansējums pašvaldībām

Autoceļu programma	2015. fakts	2016. plāns	2017. projekts	2018. projekts
Mērķdotācija pašvaldību autoceļiem ielām 23.04.00	45.1	48.7	48.7	48.7
Programmas 23.06.00 "Valsts autoceļu pārvaldīšana, uzturēšana un atjaunošana" apakšprogramma 1.1.3. "Pilsētu tranzīta ielu ikdienas uzturēšanas līdzfinansēšana"	1	1.1	1.31	1.31
Programmas 23.06.00 "Valsts autoceļu pārvaldīšana, uzturēšana un atjaunošana" apakšprogramma 2.4.1. "Pilsētu tranzīta ielu atjaunošanas līdzfinansēšana"	2.32	1.48	2	2

Autoceļu likums

- Valsts budžeta finansējumu programmai "Valsts autoceļu fonds" veido prognozētie valsts budžeta ieņēmumi no transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa, autoceļu lietošanas nodevas un 80 procenti no prognozētajiem valsts budžeta ieņēmumiem no akcīzes nodokļa par naftas produktiem, **ja gadskārtējā valsts budžeta likumā nav noteikts citādi.**
- Pieņemot Autoceļu likumu 2005. gadā tika noteikts, ka no 2007. līdz 2010. gadam finansējums kārtējā gadā nedrīkst būt mazāks par plānotajiem valsts budžeta ieņēmumiem no transportlīdzekļu ikgadējās nodevas un mazāks par šādu daļu no plānotajiem valsts budžeta ieņēmumiem no akcīzes nodokļa par naftas produktiem:
 - 2007.gadā - 65 procenti;
 - 2008.gadā - 70 procenti;
 - 2009.gadā - 75 procenti.

Dažas atziņas

- Nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos nav definēti mērķi un uzdevumi, kas veicinātu pašvaldību ceļu un ielu attīstību.
- Autoceļu likumā izņēmums ir atļauts, nosakot gadskārtējā budžeta likumā citu likmi, taču pamatojums var būt tikai krīze vai ārkārtas situācija, citādi mazākas likmes piemērošana ir kvalificējama kā tiesiskais nihilisms.
- Valdībā vēl ne reizi Valsts autoceļu sakārtošanas programma 2014 – 2020 . gadam nav apstiprināta , tai nav paredzēts atbilstošs finansējums.
- Nav definēta finanšu nepieciešamība 1 km pašvaldību autoceļu un ielu uzturēšanai.
- Valsts vietējo ceļu sabrukums apdraud dzīvošanu reģionos un ir viens no valsts depopulācijas cēloņiem.
- Sākot ar 2019 gadu autoceļi ES finansējums izbeidzas, valstij nav plāna, kur rast finansējuma resursus.

Realitāte - Valsts vietējie autoceļi

- 2015. gadā - 3.7 miljoni EUR.
- 2016. gadā – valdība solīja 10 miljonus EUR, bet
- 2016. gada finanšu nepieciešamība valsts autoceļiem 490 miljoni EUR gadā, VAF - 199 miljoni EUR.
- 2016. gada finanšu nepieciešamība pašvaldību autoceļiem 150 miljoni EUR, fakts 48.68 miljoni EUR.

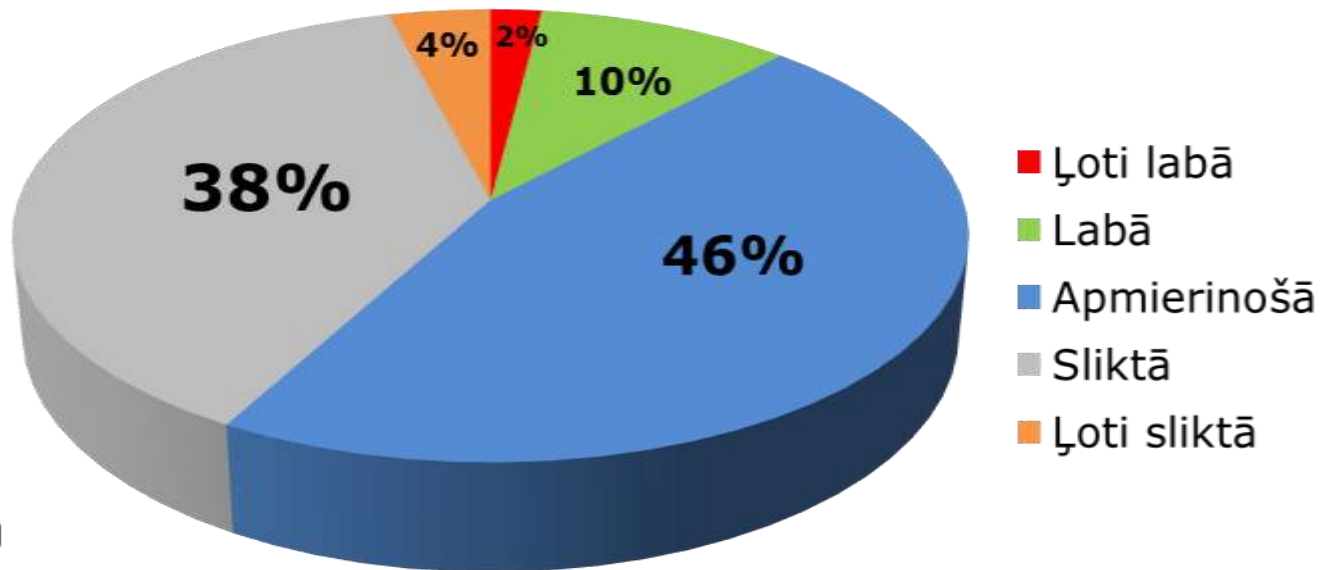

Pašvaldību autoceļi

Autoceļi	Asfaltēti (km)	Grantēti (km)	Kopā (km)	Sliktā vai ļoti sliktā stāvoklī (km)	Gaidāmais rezultāts
	1019	29630	30649	46%	Nav plānots sakārtot 89.6 %

Valsts vietējo autoceļu stāvoklis (%)

Lai pārņēmtu valsts vietējos autoceļus nepieciešams finansējums, kas būtu adekvāts 50 % akcīzes nodoklim naftas produktiem, transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklim un proporcija ar valsti 50%

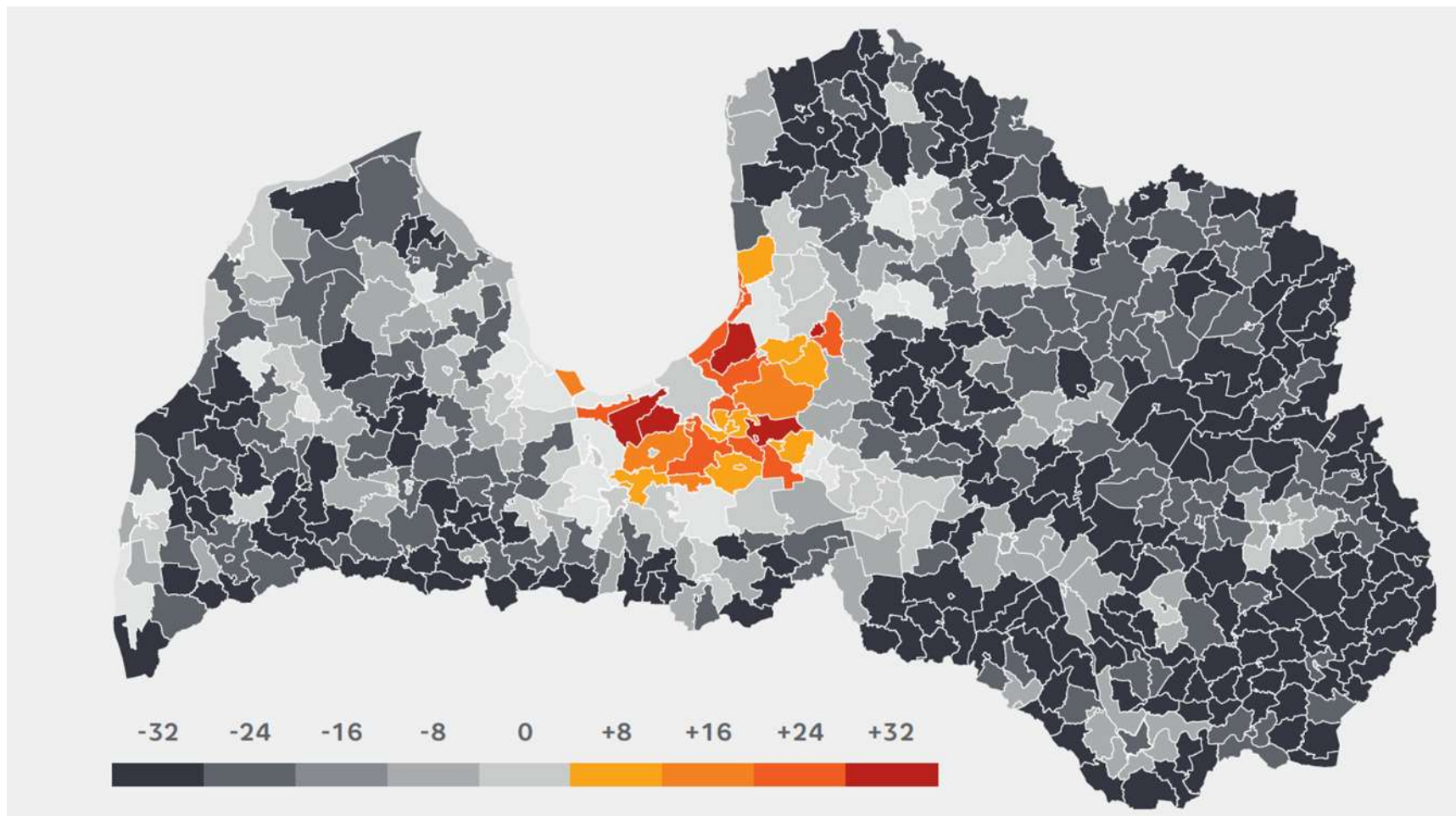

Komitejas prasības

- Lai novērstu pretrunu starp autoceļu lietotāju maksājumu palielināšanos jārada autoceļu finansēšanas modelis, kas būtu piesaistīts ceļu lietotāju maksājumiem, un būtu prognozējams vismaz 3 gadu periodā.
- Minimālās prasības - ar 2017. gadu noteikt finansējuma piesaisti vismaz 30 % akcīzes nodoklim naftas produktiem un 100% transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklim, pašvaldībām 54.4 miljoni EUR.
- Paredzēt finansējumu valsts vietējiem ceļiem.
- Pārtraukt līdz šim īstenojamo tiesisko nihilismu un ar nākamo budžeta gadu palielināt ceļu programmas finansējumu līdz 80% no akcīzes nodokļa par naftas produktiem ieņēmumiem.
- No iegūtajiem līdzekļiem ik gadus vismaz: 1) papildus 150 miljonus novirzīt pašvaldību ceļiem un tiltiem, 2) 100 miljonus novirzīt valsts vietējiem ceļiem.

PROGNOZĒJAMĀS IEDZĪVOTĀJU SKAITA PĀRMAIŅAS LATVIJAS PILSĒTĀS UN PAGASTOS 2030.G. (% pret 2015.g.)

Paldies par uzmanību !